

สำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศ รัสเซีย: กรณีศึกษางานวิจัยดุษฎีนิพนธ์

دنوپل เฉลยสุข

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย

A Survey of Thai Studies Knowledge in Higher Education Institutions in Russia: A Case Study of Dissertations

Danupol Chaloeisuk *

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 24 January 2020

Revised 21 June 2020

Accepted 24 June 2020

คำสำคัญ

ไทยศึกษา

ประเทศรัสเซีย

ดุษฎีนิพนธ์

* Corresponding author

E-mail address:

danupol.cha@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย เพื่อศึกษาคุณลักษณะของดุษฎีนิพนธ์ วิเคราะห์แนวโน้มและช่องว่าง ตลอดจนทิศทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ผ่านการศึกษาดุษฎีนิพนธ์ที่อยู่พื้นฐานข้อมูลหอสมุดอิเล็กทรอนิกส์ในสหพันธรัฐรัสเซีย (The Russian State Library) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2562 ซึ่งมีดุษฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษา จำนวน 29 หัวข้อ จากการศึกษาพบว่า 1) คุณลักษณะของดุษฎีนิพนธ์ มีเนื้อหาและสาขาวิชาความนิยมสูงสุดใน 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย และกลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย แหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่ คือ เมืองมอสโก สำหรับสัญชาติรัสเซียตีพิมพ์งานวิจัยด้านไทยศึกษามากที่สุด 2) ดุษฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกช่วง โดยเฉพาะช่วงที่ประเทศรัสเซียเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ซึ่งในช่วงนี้ มีงานวิจัยด้านไทยศึกษากระจายไปยังนอกพื้นที่เมืองหลวงมากขึ้น 3) ช่องว่างและทิศทางการพัฒนางานวิจัยด้านไทยศึกษา ควรส่งเสริมงานวิจัยด้านไทยศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ ของสาขามนุษยศาสตร์ให้รอบด้าน พร้อมทั้งควรผลักดันงานวิจัยด้านไทยศึกษา ให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันที่รายล้อมไปด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี ขณะเดียวกันควรขยายความร่วมมือทางวิชาการในระดับอุดมศึกษาของทั้งสองประเทศ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียให้เกิดความหลากหลายมากขึ้น

Keywords:

Thai studies
Russia
dissertation

Abstract

This paper is a survey of Thai studies in Russian higher education institutions in order to study the characteristics of the dissertations and analyze trends and gaps. Its purpose is to develop knowledge of Thai studies in Russian higher education institutions through electronic databases from the Russian State Library for the time period 1975–2019. We found 29 dissertations about Thai studies. Results show that the two main dissertation groups are Thai history and culture, and Thai language and literature, and that most Russian published dissertations on Thai studies are produced in Moscow. Second, although dissertations on Thai studies increased when the Russian government changed to a democracy, the research became more widely distributed outside the capital. From our findings, we suggest that research development in Thai studies should promote research on Thai studies in the various fields of humanities and also push research on Thai studies to be in line with a modern era that is full of innovation and technology; at the same time, we suggest that academic cooperation should be expanded at the tertiary level in both countries in order to improve the knowledge of Thai studies in Russian higher education institutions and for it to have more variety.

1. บทนำ

ประเทศไทยมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศรัสเซียมาอย่างยาวนานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2440 ก่อให้เกิดความร่วมมือในมิติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง การทหาร ความมั่นคง การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว การศึกษา และอื่นๆ ถึงแม้ว่าจะมีบางช่วงเวลาที่ยังสองประเทศขาดการติดต่อและไม่ได้ประสานความสัมพันธ์ระหว่างกัน เนื่องด้วยปัจจัยจากความแตกต่างของอุดมการณ์ทางการเมือง แต่องค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียยังคงได้รับการพัฒนาและยังคงมีการเผยแพร่งานวิจัยด้านไทยศึกษาออกมาอย่างต่อเนื่อง

ไทยศึกษา แรกเริ่มเดิมทีเกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาจากการจัดตั้งโครงการ Cornell-Thailand Project ในปี พ.ศ. 2490 โดยมีแนวคิดแบบภูมิภาคศึกษา (Regional studies) (วิไลวรรณ รุ่งเรืองรัตน์, 2542, น. 2) แต่ในระยะหลังการตีความคำว่า ไทยศึกษา แตกต่างไปจากเดิม กล่าวคือ มุ่งเน้นการศึกษาถึงลักษณะเฉพาะของสังคมและวัฒนธรรมไทยแทน (วิไลวรรณ รุ่งเรืองรัตน์, 2542, น. 2)

อย่างไรก็ตามงานวิจัยด้านไทยศึกษา มีปรากฏให้เห็นจำนวนไม่น้อยทั้งจากนักวิจัยภายในประเทศไทยและนักวิจัยจากต่างประเทศ ซึ่งเอื้อประโยชน์ให้เกิดฐานข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาในหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เอกชน ตลอดจนประชาชน และยังก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างรากฐานองค์ความรู้ของประเทศไทยอีกด้วย (วิไลวรรณ รุ่งเรืองรัตน์, 2542, น. 2)

องค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียส่วนใหญ่ ยังคงจำกัดเฉพาะในแวดวงวิชาการหรือหน่วยงานในระดับอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียเป็นหลัก กล่าวคือเป็นการค้นคว้าจากมุมมองของนักวิจัยชาวตะวันตกที่ให้ความสนใจหรือมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้านไทยศึกษาเป็นการเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Constructionism ที่ได้อธิบายถึงการสร้างองค์ความรู้ จะเกิดขึ้นเมื่อมีแรงจูงใจ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจจากความขัดแย้งทางปัญญา และอาศัยการเชื่อมโยงความรู้เก่าและความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า จนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ผ่านตรวจสอบและแก้ไขจากทั้งตนเองและผู้อื่น

การศึกษาค้นคว้าด้านไทยศึกษาไม่ว่าจะเป็นเอกสาร วิจัย และวิทยานิพนธ์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัสเซีย ยังคงจำกัดภายใต้การดูแลของหอสมุดมหาวิทยาลัย ศูนย์ไทยศึกษาหรือห้องไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันสามารถค้นพบข้อมูลไทยศึกษา

ได้จากเว็บไซต์หอสมุดแห่งชาติของสหพันธรัฐรัสเซีย ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางของรัฐบาลที่รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์

หอสมุดของสหพันธรัฐรัสเซีย (The Russian State Library) เป็นหอสมุดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศรัสเซียและมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของโลก ตั้งอยู่ในเมืองมอสโก ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศรัสเซีย ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2405 หรือ ค.ศ. 1862 เดิมทีในสมัยสหภาพโซเวียตหอสมุดแห่งนี้เคยเปลี่ยนชื่อตามชื่อผู้นำของสหภาพโซเวียต นั่นคือ The V. I. Lenin State Library of the USSR และภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียตได้เปลี่ยนชื่อหอสมุดแห่งนี้เป็น The Russian State Library ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ขณะนี้ภายในหอสมุดมีจำนวนหนังสือ เอกสาร และบันทึกต่าง ๆ รวมทั้งสิ้นกว่า 47 ล้านชิ้น และเมื่อปี พ.ศ. 2557 กระทรวงวัฒนธรรมของประเทศรัสเซียได้เข้ามาดำเนินการจัดทำหอสมุดอิเล็กทรอนิกส์ National Electronic Library (NEL) ขึ้น พร้อมทั้งได้รับใบอนุญาตให้เผยแพร่ข้อมูลสิ่งพิมพ์และวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ของหอสมุดแห่งนี้ผ่านฐานข้อมูลหอสมุดอิเล็กทรอนิกส์เมื่อปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาดุษฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ภายใต้ฐานข้อมูลหอสมุดอิเล็กทรอนิกส์ของสหพันธรัฐรัสเซีย (The Russian State Library) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคูณลักษณะของดุษฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษา วิเคราะห์แนวโน้มและช่องว่าง ตลอดจนทิศทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ซึ่งจากการตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านไทยศึกษา ไม่พบว่ามีการวิจัยใดที่ศึกษาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียมาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยในหัวข้อนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเข้าใจภาพรวมและทิศทางการพัฒนางานวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย และช่วยส่งเสริมการพัฒนาคือความร่วมมือทางวิชาการ พร้อมทั้งสนับสนุนงานวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยให้เกิดความหลากหลาย

2. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ไทยศึกษา

ไทยศึกษา แรกเริ่มเดิมทีเกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาจากการจัดตั้งโครงการ Cornell-Thailand Project ในปี พ.ศ. 2490 โดยมีแนวคิดแบบภูมิภาคศึกษา (Regional studies) พร้อมทั้งใช้วิธีการศึกษาแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Approach) (วิไลวรรณ รุ่งเรืองรัตน์, 2542, น. 2) ส่งผลให้ความหมายของคำว่า ไทยศึกษา ในช่วงแรกจึงเน้นตีความถึงลักษณะพื้นที่ประเทศหรือภูมิภาค (Regional studies) เป็นหลัก พร้อมทั้งอาศัยการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ประเทศโดยรอบ แต่ในระยะหลังการตีความคำว่า ไทยศึกษา แตกต่างไปจากเดิม กล่าวคือ

มุ่งเน้นการตีความถึงลักษณะเฉพาะของสังคมและวัฒนธรรมไทยแทน (วิไลวรรณ รุ่งเรืองรัตน์, 2542, น. 2) คำว่าไทยศึกษา ยังสามารถแบ่งความหมายออกเป็น 2 ช่วงเวลา ตามข้อมูลทางประวัติศาสตร์ไทย กล่าวคือ ในช่วงก่อนสมัยจอมพล แปลก พิบูลสงคราม คำว่าไท เน้นตีความถึงชาติพันธุ์หรือภาษาตระกูลไท (Thi language) เป็นหลัก ยังไม่มีความหมายในเชิงชาตินิยม เช่นในปัจจุบัน แต่ภายหลังที่ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม ได้เริ่มนำแนวคิดชาตินิยมแบบตะวันตกมาใช้ภายในประเทศ การตีความของคำว่า ไทยศึกษา หมายถึง ชาติไทยหรือประเทศไทย (วิไลวรรณ รุ่งเรืองรัตน์, 2542, น. 2)

ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาถึงงานวิจัยด้านไทยศึกษา ยังสามารถแบ่งการพิจารณาออกเป็นช่วงเวลาได้ดังนี้ ช่วงที่ 1 ไทยศึกษาจากมุมมองแบบฝรั่งเศสศึกษาไทย กล่าวคือ เป็นการศึกษาประเทศไทย จากมุมมองของฝรั่งเศสที่ได้จัดบันทึกเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งจะมีรายละเอียดศึกษาเฉพาะพุทธศาสนา วัฒนธรรม และวิถีเจ้าขุนมูลนายเป็นหลัก ช่วงที่ 2 คือ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้มีการนำทฤษฎีและมุมมองจากตะวันตกมาใช้ ประกอบในการศึกษามากขึ้น โดยเน้นศึกษาเชิงโครงสร้างหน้าที่หรือเน้นรัฐเป็นหลัก สำหรับช่วงที่ 3 คือ ไทยศึกษาแบบเสรีนิยม โดยเน้นศึกษามุมมองเชิงการพัฒนาเศรษฐกิจ ทู่น สังคม และชุมชนเป็นหลัก (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ, 2539, น. 1-2)

2.2 ทฤษฎี Constructionism

ทฤษฎี Constructionism เป็นทฤษฎีด้านการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาจาก Seymour PaPert ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า การเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมีวิธีการที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม โครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่ และจากความสนใจหรือแรงจูงใจเป็นพื้นฐาน (ไพจิตร สดวกการ, 2539, น. 2) กล่าวคือ การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ย่อมมาจากความสนใจและแรงจูงใจของผู้เรียน โดยองค์ความรู้จะเกิดขึ้นได้ เมื่อเกิดแรงจูงใจของความขัดแย้งทางปัญญา ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และไตร่ตรอง จนนำไปสู่การตรวจสอบและหาทางแก้ไข และก่อให้เกิดโครงสร้างทางปัญญาแบบใหม่ที่ผ่านการตรวจสอบทั้งจากตนเองและจากผู้อื่น

ดังนั้นความรู้ควรมาจากการศึกษาที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการขยายความรู้จากประสบการณ์ของผู้เรียนที่มีอยู่เดิม เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่ได้รับมา และผู้สอนควรเป็นผู้สนับสนุนในการสร้างองค์ความรู้ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เช่น การสนับสนุนเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งจากการเสริมเพิ่มเติมความรู้ให้ซับซ้อนขึ้น หรือการแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดเห็นที่หลากหลายจากผู้อื่น ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือขยายองค์ความรู้ของผู้เรียน

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยใดที่เคยสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย

แต่พบงานวิจัยที่เคยสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศจีน นั่นคือ การสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในฐานะข้อมูล CNKI ของจีน: กรณีศึกษาวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต (สุรสิทธิ์ อมรรณิซศักดิ์, 2556) ที่ศึกษาจากวิทยานิพนธ์ในฐานะข้อมูล CNKI ของจีน แบ่งการพิจารณาออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ พิจารณาตามกลุ่มเนื้อหา มหาวิทยาลัย สาขาที่สำเร็จการศึกษา และปีที่สำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สามารถแยกเนื้อหาได้เป็น 16 กลุ่มสาระที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาต่างๆ รวม 69 สาขาวิชา ใน 68 มหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังพบว่า การศึกษาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในจีนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

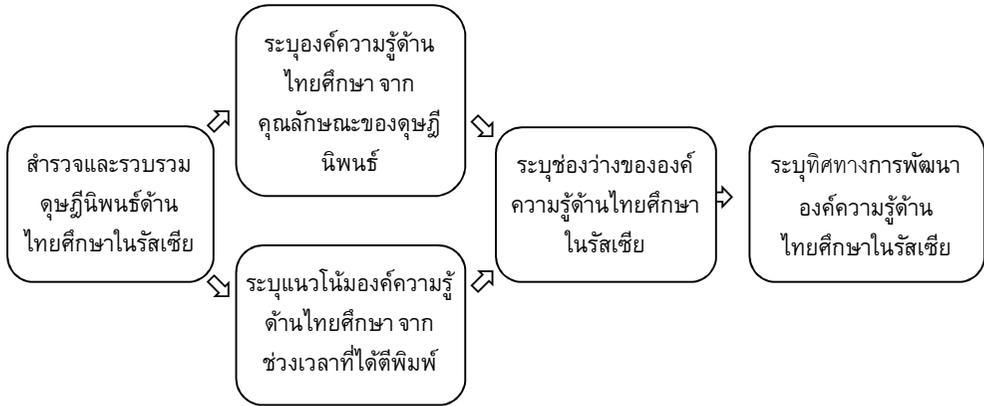
ขณะเดียวกันพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจงานวิจัย ของสุทธานันท์ ชุนแจ่ม โสภิตน แสงอ่อน และทัศนาศ ทวีคุณ (2554) ซึ่งได้สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าในประเทศไทย และได้สืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์ พร้อมทั้งแบ่งกรอบแนวคิดในการวิจัยออกเป็นสำรวจและรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าในประเทศไทย ตามมาด้วยระบุงองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าในประเทศไทย ต่อมาระบุช่องว่างองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าในประเทศไทย และสุดท้ายข้อเสนอแนะและทิศทางการวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าในประเทศไทย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิดไทยศึกษา ทฤษฎี Constructionism มาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอภิปรายผล ขณะเดียวกันผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวทางการสำรวจของสุรสิทธิ์ อมรรณิซศักดิ์ (2556) และสุทธานันท์ ชุนแจ่ม โสภิตน แสงอ่อน และทัศนาศ ทวีคุณ (2554) มาใช้เป็นกรอบในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

3. ข้อมูลและวิธีการวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย โดยอาศัยกรอบแนวคิดการสำรวจที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวทางการสำรวจของสุรสิทธิ์ อมรรณิซศักดิ์ (2556) และสุทธานันท์ ชุนแจ่ม โสภิตน แสงอ่อน และทัศนาศ ทวีคุณ (2554) โดยนำแนวคิดดังกล่าวมาปรับเนื้อหาบางส่วน เพื่อให้สอดคล้องกับการสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย การเริ่มต้นสำรวจและรวบรวมดุชนีพิมพ์ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ภายใต้ฐานข้อมูลหอสมุดอิเล็กทรอนิกส์ของสหพันธรัฐรัสเซีย (The Russian State Library) จากนั้นระบุงค์ความรู้ด้านไทยศึกษาโดยพิจารณาจากคุณลักษณะของดุชนีพิมพ์ จำแนกตาม เนื้อหาของดุชนีพิมพ์ สาขาวิชาของดุชนีพิมพ์ แหล่งผลิตดุชนีพิมพ์ และสัญชาติของดุชนีบัณฑิต ขณะเดียวกันระบุแนวโน้มองค์ความรู้ด้านไทยศึกษา พิจารณาจากช่วงเวลาที่ได้ตีพิมพ์ ต่อมาระบุช่องว่างขององค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในประเทศรัสเซีย ซึ่งจำแนกตาม เนื้อหาของดุชนีพิมพ์ สาขาวิชาของดุชนีพิมพ์ แหล่งผลิตดุชนีพิมพ์ และสัญชาติของดุชนีบัณฑิตเช่นกัน และสุดท้ายระบุทิศทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในประเทศรัสเซีย จำแนกจากการสัมภาษณ์แรงจูงใจของดุชนีบัณฑิตไทยในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย และแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาสาขามนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย

3.2 ขอบเขตในการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งเน้นดุชนีพิมพ์ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย
2. ขอบเขตด้านสาขา มุ่งเน้นดุชนีพิมพ์ด้านไทยศึกษาที่ศึกษาเฉพาะสาขามนุษยศาสตร์
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ มุ่งเน้นดุชนีพิมพ์ด้านไทยศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ภายใต้ฐานข้อมูลหอสมุดอิเล็กทรอนิกส์ของสหพันธรัฐรัสเซีย (The Russian State Library)
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา มุ่งเน้นดุชนีพิมพ์ด้านไทยศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2562 หรือ ค.ศ. 1975-2019

3.3 การสืบค้นข้อมูล งานวิจัยในครั้งนี้นี้สืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์ภายใต้ฐานข้อมูล หอสมุดอิเล็กทรอนิกส์ของสหพันธรัฐรัสเซีย (The Russian State Library) โดยกำหนดการสืบค้น ข้อมูลคำว่า “Таиланд” “Тайский” “Thailand” “Thai” ซึ่งพบว่าม้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้าน ไทยศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 43 หัวข้อ และเมื่อพิจารณางานวิจัยที่เข้าเกณฑ์การคัดเลือกที่ใช้ใน การวิจัยในครั้งนี มีจำนวนทั้งสิ้น 29 หัวข้อ

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบ บันทึกรายชื่อเอกสารการสำรวจงานวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ซึ่งผู้วิจัย ได้พัฒนาขึ้นเองภายใต้กรอบระเบียบวิธีวิจัย ที่แบ่งออกเป็น ส่วนที่ 1 คือ คุณลักษณะของ ดุษฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษา จำแนกออกเป็น เนื้อหาของดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาของดุษฎีนิพนธ์ แหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์ และสัญชาติของดุษฎีบัณฑิต สำหรับส่วนที่ 2 คือ แนวโน้มของดุษฎีนิพนธ์ ด้านไทยศึกษา จำแนกตามปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการสืบค้นข้อมูลดุษฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศ รัสเซีย ภายใต้ฐานข้อมูลหอสมุดอิเล็กทรอนิกส์ของสหพันธรัฐรัสเซีย (The Russian State Library) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2562 หรือ ค.ศ. 1975-2019

2. ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลดุษฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษา หากพบข้อมูลที่ ซ้ำซ้อนกัน ผู้วิจัยดำเนินการคัดงานที่ซ้ำซ้อนออก

3. ดำเนินการคัดเลือกหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษา เฉพาะในสาขามนุษยศาสตร์ ภายใต้อขอบเขตของการวิจัย

4. สืบค้นข้อมูลของดุษฎีนิพนธ์ที่ได้รับคัดเลือกแล้วเพิ่มเติม เพื่อศึกษารายละเอียดของ ดุษฎีนิพนธ์จากฐานข้อมูลออนไลน์ของแต่ละมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งจัดบันทึกข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากคุณลักษณะของดุษฎีนิพนธ์ ไม่ว่าจะเป็น เนื้อหาของ ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาของดุษฎีนิพนธ์ แหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์ และสัญชาติของดุษฎีบัณฑิต พร้อมทั้งวิเคราะห์และอธิบายด้วยเครื่องมือทางสถิติที่มาจากโปรแกรมสำเร็จรูป ไม่ว่าจะเป็น การแจกแจงค่าความถี่ และค่าร้อยละ ตลอดจนบรรยายคุณลักษณะของดุษฎีนิพนธ์

2. วิเคราะห์แนวโน้มของดุษฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษา โดยจำแนกตามปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์ ด้วยการแบ่งข้อมูลตามช่วงเวลาของประวัติศาสตร์รัสเซีย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ช่วงดังนี้ ช่วงที่ 1 สมัยสหภาพโซเวียต พ.ศ. 2518-2533 ช่วงที่ 2 ภายหลังจากล่มสลายสหภาพโซเวียต

พ.ศ. 2534-2545 ช่วงที่ 3 เริ่มต้นความสัมพันธ์ไทย-รัสเซีย ภายหลังจากล่มสลายสหภาพโซเวียต พ.ศ. 2546-2553 และช่วงที่ 4 สมัยปัจจุบัน พ.ศ. 2554-2562

3. ดำเนินการวิเคราะห์ช่องว่างขององค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย โดยนำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 และ 2 มาดำเนินการศึกษาและระบุช่องว่าง พร้อมทั้งนำแนวคิดไทยศึกษา และทฤษฎี Constructionism มาใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

4. วิเคราะห์ทิศทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในประเทศไทย โดยดำเนินการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ถึงแรงจูงใจของคณาจารย์บัณฑิตไทยที่วิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย พร้อมทั้งวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาสาขามนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยเพิ่มเติม

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถแบ่งการพิจารณาออกเป็น 4 ส่วนคือ 1) คุณลักษณะของคณาจารย์นิพนธ์ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย 2) ระบุแนวโน้มองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย 3) ระบุช่องว่างขององค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในประเทศไทย และสุดท้าย 4) ระบุทิศทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในประเทศไทย

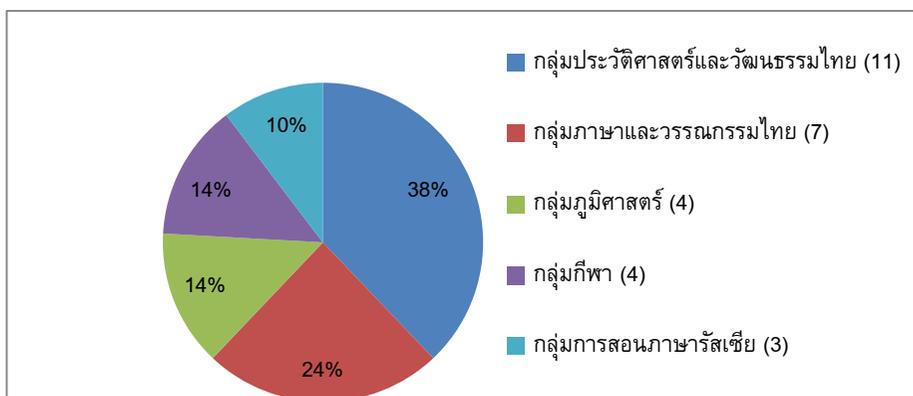
4.1 คุณลักษณะของคณาจารย์นิพนธ์ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย

จากการสำรวจคณาจารย์นิพนธ์ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย เฉพาะสาขามนุษยศาสตร์ จากฐานข้อมูลหอสมุดอิเล็กทรอนิกส์ในสหพันธรัฐรัสเซีย (The Russian State Library) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2562 พบว่า มีคณาจารย์นิพนธ์ด้านไทยศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์การคัดเลือกของงานวิจัยนี้ จำนวนทั้งสิ้น 29 หัวข้อ สามารถแบ่งการพิจารณาออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ เนื้อหาของคณาจารย์นิพนธ์ สาขาวิชาของคณาจารย์นิพนธ์ แหล่งผลิตคณาจารย์นิพนธ์ และสัญชาติของคณาจารย์นิพนธ์

4.1.1 เนื้อหาของคณาจารย์นิพนธ์

จากการสำรวจคณาจารย์นิพนธ์จำนวน 29 หัวข้อ พบว่า เนื้อหาของคณาจารย์นิพนธ์สามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มต่างๆ ได้ดังนี้ กลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย กลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย กลุ่มภูมิศาสตร์ กลุ่มกีฬา และกลุ่มการสอนภาษารัสเซีย

แผนภาพที่ 2 ค่าความถี่และร้อยละของเนื้อหาดุष्ฎีนิพนธ์

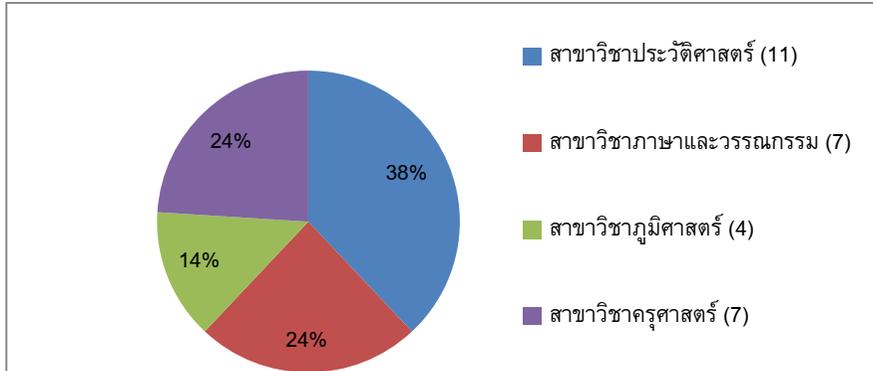
จากข้อมูลข้างต้นพบว่า เนื้อหาดุष्ฎีนิพนธ์ในกลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย มีจำนวนมากที่สุดถึง 11 หัวข้อ คิดเป็น 38% ตามมาด้วยกลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย จำนวน 7 หัวข้อ คิดเป็น 24% กลุ่มภูมิศาสตร์ จำนวน 4 หัวข้อ คิดเป็น 14% กลุ่มกีฬา จำนวน 4 หัวข้อ คิดเป็น 14% และกลุ่มการสอนภาษารัสเซีย จำนวน 3 หัวข้อ คิดเป็น 10%

จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงดุष्ฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยที่ให้ความสนใจในสองกลุ่มหลัก นั่นคือ กลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย และกลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย ซึ่งคิดเป็น 62% จากจำนวนดุष्ฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษาทั้งหมด

4.1.2 สาขาวิชาของดุष्ฎีนิพนธ์

จากการสำรวจดุष्ฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยพบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 29 หัวข้อ สามารถแบ่งสาขาวิชาของดุष्ฎีนิพนธ์ได้ดังนี้ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม สาขาวิชาภูมิศาสตร์ และสาขาวิชาครุศาสตร์

แผนภาพที่ 3 ค่าความถี่และค่าร้อยละของสาขาวิชาของดุษฎีนิพนธ์

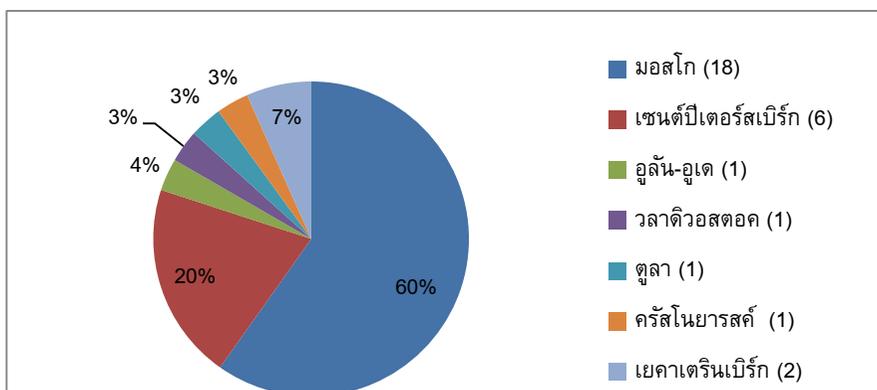
จากข้อมูลข้างต้นพบว่า สาขาวิชาประวัติศาสตร์ มีจำนวนดุษฎีนิพนธ์มากที่สุด ทั้งสิ้น 11 หัวข้อ คิดเป็น 38% ตามมาด้วยสาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม จำนวน 7 หัวข้อ คิดเป็น 24% สาขาวิชาภูมิศาสตร์ จำนวน 4 หัวข้อ คิดเป็น 14% และสาขาวิชาครุศาสตร์ จำนวน 7 หัวข้อ คิดเป็น 24% เช่นกัน

จากข้อมูลเรื่องสาขาวิชาของดุษฎีนิพนธ์พบว่า สาขาวิชาประวัติศาสตร์ เป็นสาขาที่ได้รับความนิยมมากที่สุด จำนวน 11 หัวข้อ ตามมาด้วยสาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม และสาขาวิชาครุศาสตร์ ที่มีจำนวนดุษฎีนิพนธ์สาขาวิชาละ 7 หัวข้อ สำหรับสาขาวิชาภูมิศาสตร์ พบว่ามีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 4 หัวข้อ โดยพบข้อมูลเพิ่มเติมในสาขาครุศาสตร์ จำนวน 7 หัวข้อ ประกอบด้วย ดุษฎีนิพนธ์ที่ศึกษาในหัวข้อกีฬา 4 หัวข้อ และดุษฎีนิพนธ์ที่ศึกษาในหัวข้อการสอนภาษารัสเซีย 3 หัวข้อ สาเหตุดังกล่าวมาจากระบบการศึกษาในระดับปริญญาเอกของประเทศรัสเซีย ได้รวมสาขาวิชาในกลุ่มกีฬา และกลุ่มการสอนภาษารัสเซียไว้ในสาขาวิชาครุศาสตร์ และเมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์ร่วมกัน

4.1.3 แหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์

จากการสำรวจดุษฎีนิพนธ์จากสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย มีจำนวนทั้งสิ้น 29 หัวข้อ สามารถแบ่งพื้นที่การศึกษา ได้ดังนี้ มอสโก (Moscow) เซนต์ปีเตอส์เบิร์ก (Saint-Petersburg) อุลัน-อูเต (Ulan Ude) วลาดิวอสตอค (Vladivostok) ตูลา (Tula) ครัสโนยาร์สค์ (Krasnoyarsk) และ เยคาเตรินเบิร์ก (Ekaterinburg)

แผนภาพที่ 4 ค่าความถี่และค่าร้อยละของแหล่งผลิตชุมชนิพนธ์

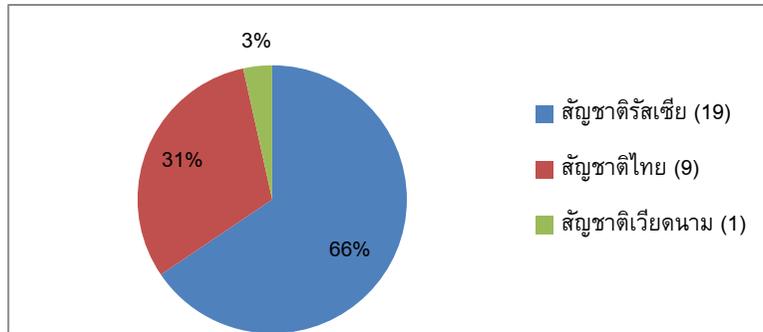
จากข้อมูลข้างต้นพบว่าเมืองมอสโก มีจำนวนชุมชนิพนธ์ด้านไทยศึกษามากที่สุด 18 หัวข้อ คิดเป็น 62% ตามมาด้วยเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก มีจำนวน 6 หัวข้อ คิดเป็น 21% เมืองเยคาเตรินเบิร์ก จำนวน 2 หัวข้อ คิดเป็น 7% สำหรับเมืองอูลัน-อูเต เมืองวลาดิวอสตอค เมืองตุลา และเมืองครัสโนยาร์สค์ มีจำนวนละ 1 หัวข้อ คิดเป็น 3%

สะท้อนให้เห็นว่าเมืองมอสโก ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศรัสเซียในปัจจุบัน และเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก ซึ่งเคยเป็นอดีตเมืองหลวงเก่าในสมัยจักรวรรดิรัสเซีย มีชุมชนิพนธ์ที่สนใจศึกษาด้านไทยศึกษารวมกันกว่า 24 หัวข้อ หรือคิดเป็น 83% จากจำนวนชุมชนิพนธ์ทั้งหมด ส่วนที่เหลือเป็นชุมชนิพนธ์จากเมืองอื่นๆ ที่ไม่ใช่เมืองมอสโก และเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก

4.1.4 สัญชาติของชุมชนิพนธ์

จากการสำรวจชุมชนิพนธ์ทั้งสิ้นจำนวน 29 คน สามารถแบ่งสัญชาติออกเป็น 3 สัญชาติ ดังนี้ สัญชาติรัสเซีย สัญชาติไทย และสัญชาติเวียดนาม

แผนภาพที่ 5 ค่าความถี่และค่าร้อยละของสัญชาติดุษฎีบัณฑิต

จากข้อมูลข้างต้นพบเพิ่มเติมว่า สัญชาติรัสเซีย เป็นสัญชาติที่มีจำนวนดุษฎีบัณฑิตที่ศึกษาด้านไทยศึกษามากที่สุดถึง 19 คน คิดเป็น 66% ตามมาด้วยสัญชาติไทย จำนวน 9 คน คิดเป็น 31% และสัญชาติเวียดนาม จำนวน 1 คน คิดเป็น 3%

ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าดุษฎีบัณฑิตสัญชาติรัสเซียให้ความสนใจด้านไทยศึกษามากที่สุด จำนวน 19 คน ปัจจัยสำคัญนอกเหนือจากความสนใจของดุษฎีบัณฑิตสัญชาติรัสเซียที่มีต่อประเทศไทยแล้ว อีกส่วนหนึ่งมาจากงานวิจัยด้านไทยศึกษาที่อยู่ในฐานข้อมูลหอสมุดอิเล็กทรอนิกส์ของสหพันธรัฐรัสเซีย ได้รับการเผยแพร่เฉพาะภาษารัสเซีย จึงพบข้อมูลดุษฎีบัณฑิตสัญชาติรัสเซียเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามพบว่า มีสัญชาติไทยและสัญชาติเวียดนาม ที่สนใจด้านไทยศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลเป็นภาษารัสเซียด้วยเช่นกัน

จากการสำรวจข้อมูลด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูลหอสมุดอิเล็กทรอนิกส์ของสหพันธรัฐรัสเซีย (The Russian State Library) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2562 หรือ ค.ศ. 1975-2019 พบข้อมูลดังนี้ ดุษฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียที่อยู่ในเกณฑ์การวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 29 หัวข้อ และเมื่อพิจารณาคูณลักษณะของดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่ให้ความสนใจเนื้อหาสองกลุ่มหลัก คือ กลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย และกลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย ซึ่งสอดคล้องกับสาขาวิชาของดุษฎีนิพนธ์ ที่พบว่าส่วนใหญ่สังกัดสาขาวิชาประวัติศาสตร์ และสาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม สำหรับแหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่ยังคงกระจุกอยู่ในเมืองมอสโก ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศรัสเซีย แต่ก็พบการกระจายองค์ความรู้ด้านไทยศึกษา ทั้งในมหาวิทยาลัยทางภาคกลางและแถบพื้นที่ไซบีเรียของประเทศรัสเซีย ส่วนสัญชาติของดุษฎีบัณฑิต ส่วนใหญ่ยังคงเป็นสัญชาติรัสเซีย พร้อมทั้งมีสัญชาติไทยและสัญชาติเวียดนามตามลำดับ

4.2 ระบุแนวโน้มองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย

งานวิจัยในครั้งนี้อยู่ศึกษาแนวโน้มองค์ความรู้ด้านไทยศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งช่วงเวลากการศึกษาออกเป็น 4 ช่วง ตามข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทย เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์แนวโน้มและช่องว่าง ตลอดจนวิเคราะห์ทิศทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย โดยมีรายละเอียดในแต่ละช่วงระยะเวลาดังนี้ ช่วงที่ 1 สมัยสหภาพโซเวียต พ.ศ. 2518-2533 ช่วงที่ 2 ภายหลังการล่มสลายสหภาพโซเวียต พ.ศ. 2534-2545 ช่วงที่ 3 เริ่มต้นความสัมพันธ์ไทย-รัสเซีย ภายหลังการล่มสลายสหภาพโซเวียต พ.ศ. 2546-2553 และช่วงที่ 4 สมัยปัจจุบัน พ.ศ. 2554-2562

4.2.1 ช่วงที่ 1 สมัยสหภาพโซเวียต พ.ศ. 2518-2533

ในปีพ.ศ. 2518 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เริ่มเปิดการเรียนการสอนวิชาภาษารัสเซียขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญสำหรับการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านรัสเซียศึกษาในประเทศไทย และในระยะเวลาต่อมาไม่นานคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้เปิดการเรียนการสอนวิชาภาษารัสเซียขึ้นเป็นวิชาเลือกให้กับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีเช่นกัน จากช่วงระยะเวลาที่องค์ความรู้ด้านรัสเซียศึกษาได้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงนับจุดเริ่มต้นดังกล่าว เพื่อดำเนินการสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย โดยในช่วง พ.ศ. 2518-2533 ยังเป็นช่วงที่ประเทศไทยใช้ชื่อว่า สหภาพโซเวียต ซึ่งมีรูปแบบการปกครอง และอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างจากประเทศไทยอย่างชัดเจน

ในช่วงปี พ.ศ. 2518-2533 ผู้วิจัยพบหัวข้อวิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 4 หัวข้อ และแบ่งการพิจารณาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาของวิทยานิพนธ์ แหล่งผลิตวิทยานิพนธ์ และสัญชาติของวิทยานิพนธ์ โดยมีการละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1

ความถี่ของช่วงที่ 1 สมัยสหภาพโซเวียต พ.ศ. 2518-2533

เนื้อหาของดุชฎินินพนธ์	สาขาวิชาของดุชฎินินพนธ์	แหล่งผลิตดุชฎินินพนธ์	สัญชาติของดุชฎินินพนธ์
กลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย มี 2 หัวข้อ - การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย - ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์สยามและรัสเซีย	สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 2 หัวข้อ	มี 4 หัวข้อ ที่พบแหล่งผลิตดุชฎินินพนธ์ในเมืองมอสโก โดยมี 3 หัวข้อ จาก Moscow State University และมี 1 หัวข้อ จาก Moscow State Pedagogical University	มี 3 คน สัญชาติรัสเซีย สัญชาติเวียดนาม
กลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย มี 1 หัวข้อ - คำนามในภาษาไทย	สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม จำนวน 1 หัวข้อ		
กลุ่มภูมิศาสตร์ มี 1 หัวข้อ - การพยากรณ์ในลุ่มแม่น้ำโขง	สาขาวิชาภูมิศาสตร์ จำนวน 1 หัวข้อ		

จากข้อมูลข้างต้นเมื่อพิจารณาในแต่ละประเภทพบข้อมูลดังนี้ เนื้อหาของดุชฎินินพนธ์สามารถแบ่งเนื้อหาได้เป็นสามกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย กลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย และกลุ่มภูมิศาสตร์ โดยกลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย มีดุชฎินินพนธ์ที่สนใจในหัวข้อสภาพแวดล้อมของสังคมไทย และหัวข้อประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ของสยามและรัสเซีย ขณะที่กลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย พบว่ามีดุชฎินินพนธ์ในหัวข้อคำนามในภาษาไทย ส่วนกลุ่มภูมิศาสตร์ ที่สนใจศึกษาในหัวข้อพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง เมื่อพิจารณาจากการแบ่งตามสาขาวิชาของดุชฎินินพนธ์พบว่า สอดคล้องกับเนื้อหาของดุชฎินินพนธ์เช่นกัน กล่าวคือ มีสาขาวิชาประวัติศาสตร์ 2 หัวข้อ มีสาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม 1 หัวข้อ พร้อมทั้งมีสาขาวิชาภูมิศาสตร์ 1 หัวข้อ เมื่อพิจารณาถึงแหล่งผลิตดุชฎินินพนธ์ พบว่า ช่วงระยะเวลาที่งานวิจัยด้านไทยศึกษา ยังคงศึกษาเฉพาะในพื้นที่เมืองมอสโก ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศรัสเซียเท่านั้น พบข้อมูลจาก Moscow State University จำนวน 3 หัวข้อ และจาก Moscow State Pedagogical

University จำนวน 1 หัวข้อ เมื่อพิจารณาจากสัญชาติของดุษฎีบัณฑิต พบว่า ช่วงระยะเวลานี้ มีสัญชาติรัสเซีย 3 คน และมีสัญชาติเวียดนาม 1 คน ที่ให้ความสนใจศึกษาด้านไทยศึกษา แต่ในทางกลับกัน ไม่ปรากฏสัญชาติไทยที่สนใจด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย

4.2.2 ช่วงที่ 2 ภายหลังการล่มสลายสหภาพโซเวียต พ.ศ. 2534-2545

ในปี พ.ศ. 2534 ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์การเมืองโลกนั้นคือการทำลายกำแพงเบอร์ลินในประเทศเยอรมัน อันนำไปสู่การล่มสลายของสหภาพโซเวียตที่ส่งผลต่อการแบ่งแยกสหภาพโซเวียตออกเป็น 15 ประเทศ โดยมีประเทศรัสเซียที่ได้รับสิทธิ์ถือครองพื้นที่ขนาดใหญ่ต่อจากสหภาพโซเวียตเดิม จากเหตุการณ์ดังกล่าวนำไปสู่ความโกลาหลทางการเมืองและสภาพสังคมภายในประเทศรัสเซียอย่างมาก ทำให้ประเทศรัสเซียต้องหันกลับมาให้ความสำคัญกับการจัดการภายในประเทศเป็นหลัก เพื่อสร้างความมั่นคงและความเชื่อมั่นต่อประชาชนภายในประเทศอย่างเร่งด่วน ทำให้ขาดการเชื่อมโยงสัมพันธ์กับนานาประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2534-2545 มีองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียอย่างต่อเนื่อง โดยมีดุษฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 5 หัวข้อ ตามข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2

ความถี่ของช่วงที่ 2 ภายหลังการล่มสลายสหภาพโซเวียต พ.ศ. 2534-2545

เนื้อหาของดุษฎีนิพนธ์	สาขาวิชาของดุษฎีนิพนธ์	แหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์	สัญชาติของดุษฎีบัณฑิต
กลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย มี 1 หัวข้อ - ประชาธิปไตยในประเทศไทย	สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 1 หัวข้อ	มี 4 หัวข้อ ที่พบแหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์ในเมืองมอสโก	มี 3 คน
		- 2 หัวข้อ จาก Moscow State University	มี 2 คน
		- 1 หัวข้อ จาก Peoples' Friendship University of Russia	สัญชาติไทย
กลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย มี 2 หัวข้อ - การแสดงเหตุผล โดยเปรียบเทียบภาษารัสเซียและภาษาไทย - ลักษณะของ	สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม จำนวน 2 หัวข้อ	มี 1 หัวข้อ จาก The Gorky Institute of World Literature	
		และมี 1 หัวข้อ ที่พบแหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์ในเมือง เซนต์ปี-	

เนื้อหาของดุษฎีนิพนธ์	สาขาวิชาของ ดุษฎีนิพนธ์	แหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์	สัญชาติของ ดุษฎีบัณฑิต
วรรณกรรมไทยและ ปัญหาการแปล วรรณกรรมไทย		เตอร์สเบิร์ก จาก Russian State Hydrometeorological University	
กลุ่มภูมิศาสตร์ มี 2 หัวข้อ	สาขาวิชาภูมิศาสตร์ จำนวน 2 หัวข้อ		
- การพัฒนาพื้นที่เกษตร ในลุ่มแม่น้ำโขง			
- การประเมินมลพิษใน ประเทศไทย			

จากตารางข้างต้นพบข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้ เมื่อพิจารณาแต่ละประเภท นั่นคือ เนื้อหาของดุษฎีนิพนธ์ พบว่าสามารถแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 กลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย กลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย และกลุ่มภูมิศาสตร์ โดยกลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย มีดุษฎีนิพนธ์ที่สนใจศึกษาในหัวข้อประชากรปีใดในประเทศไทย ขณะที่กลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย พบว่ามีดุษฎีนิพนธ์ในหัวข้อการแสดงเหตุผลโดยเปรียบเทียบภาษารัสเซียและภาษาไทย และหัวข้อลักษณะของวรรณกรรมไทยและปัญหาการแปลวรรณกรรมไทย สำหรับกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มภูมิศาสตร์ สนใจศึกษาในหัวข้อพื้นที่เกษตรในลุ่มแม่น้ำโขง และหัวข้อการประเมินมลพิษในประเทศไทย และเมื่อพิจารณาจากการแบ่งตามสาขาวิชาของดุษฎีนิพนธ์ พบว่า สอดคล้องกับหัวข้อดุษฎีนิพนธ์ กล่าวคือมีสาขาวิชาประวัติศาสตร์ 1 หัวข้อ สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม และสาขาวิชาภูมิศาสตร์ สาขาละ 2 หัวข้อ เมื่อพิจารณาถึงแหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์พบว่า ช่วงระยะเวลาที่งานวิจัยด้านไทยศึกษา มีทั้งในเมืองมอสโก ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศรัสเซีย จาก Moscow State University จำนวน 2 หัวข้อ จาก Peoples' Friendship University of Russia จำนวน 1 หัวข้อ และจาก The Gorky Institute of World Literature จำนวน 1 หัวข้อ พร้อมทั้งเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก ซึ่งเคยเป็นเมืองหลวงในสมัยจักรวรรดิรัสเซีย จาก Russian State Hydrometeorological University จำนวน 1 หัวข้อ หากพิจารณาจากการแบ่งตามสัญชาติของดุษฎีบัณฑิต พบว่า ในช่วงระยะเวลานี้ มีสัญชาติรัสเซีย 3 คน และสัญชาติไทย 2 คน ที่ให้ความสนใจด้านไทยศึกษา ซึ่งในระยะนี้เริ่มมีสัญชาติไทยสนใจศึกษาหัวข้อด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย

4.2.3 ช่วงที่ 3 สมัยเริ่มต้นความสัมพันธ์ไทย-รัสเซีย พ.ศ. 2546-2553

ภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ประเทศรัสเซียได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีนาย วลาดิเมียร์ ปูติน ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนแรกของประเทศรัสเซีย ในช่วงเวลานี้ประเทศรัสเซียได้พยายามสานสัมพันธ์กับนานาประเทศรวมถึงประเทศไทย โดยมีการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับประมุขระหว่างประเทศไทยและประเทศรัสเซียอย่างเป็นทางการ และเริ่มต้นความสัมพันธ์ครั้งใหม่ภายหลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การค้า การศึกษา และด้านอื่นๆ

โดยในช่วง พ.ศ. 2546-2553 องค์ความรู้ด้านรัสเซียศึกษาได้เข้ามามีบทบาทในประเทศไทยมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเปิดหลักสูตรในระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัสเซียศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2546 และการจัดตั้งศูนย์รัสเซียศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้น ในปี พ.ศ. 2552 อย่างไรก็ตามองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาก็ได้เข้าไปมีบทบาทในประเทศรัสเซียเช่นกัน โดยปรากฏงานวิจัยระดับดุษฎีนิพนธ์จำนวนทั้งสิ้น 9 หัวข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3

ความถี่ของช่วงที่ 3 สมัยเริ่มต้นความสัมพันธ์ไทย-รัสเซีย พ.ศ. 2546-2553

เนื้อหาของดุษฎีนิพนธ์	สาขาวิชาของดุษฎีนิพนธ์	แหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์	สัญชาติของดุษฎีบัณฑิต
<p>กลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย</p> <p>มี 3 หัวข้อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะการเมืองไทย - ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทยและสหภาพโซเวียต - พัฒนาการศึกษาในประเทศไทย 	<p>สาขาวิชาประวัติศาสตร์</p> <p>จำนวน 3 หัวข้อ</p>	<p>มี 6 หัวข้อ ที่พบแหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์ในเมือง มอสโก</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4 หัวข้อ จาก Moscow State University - 1 หัวข้อ จาก Peoples' Friendship University of Russia - 1 หัวข้อ จาก Russian State University of Physical Education, Sport, Youth and Tourism 	<p>มี 7 คน</p> <p>สัญชาติรัสเซีย</p> <p>มี 2 คน</p> <p>สัญชาติไทย</p>
<p>กลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย</p> <p>มี 2 หัวข้อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สัทศาสตร์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 	<p>สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม</p> <p>จำนวน 2 หัวข้อ</p>		

เนื้อหาของดุชฎินิพนธ์	สาขาวิชาของดุชฎินิพนธ์	แหล่งผลิตดุชฎินิพนธ์	สัญชาติของดุชฎินิพนธ์
- สัทศาสตร์ภาษาไทย และภาษารัสเซีย		มี 1 หัวข้อ ที่พบแหล่งผลิต ดุชฎินิพนธ์ในเมือง เซนต์ปี- เตอर्सเบิร์ก จาก Saint-	
กลุ่มกีฬา มี 2 หัวข้อ	สาขาวิชาครุศาสตร์ จำนวน 3 หัวข้อ	Petersburg State University	
- การเตรียมความพร้อม ของกีฬามวยไทย	(โดยรวมเนื้อหาดุชฎินิพนธ์ ในกลุ่มกีฬาและกลุ่มการ		
- การให้ความรู้กีฬามวย ไทย สำหรับนักเรียน อายุ 15-17 ปี	สอนภาษารัสเซียไว้ใน สาขาวิชาครุศาสตร์)	มี 1 หัวข้อ ที่พบแหล่งผลิต ดุชฎินิพนธ์ในเมือง อุลัน- อูเด	
กลุ่มการสอนภาษา รัสเซีย มี 1 หัวข้อ		และมี 1 หัวข้อ ที่พบแหล่ง ผลิตดุชฎินิพนธ์ในเมือง	
- การสอนภาษารัสเซีย ด้านธุรกิจสำหรับ นักศึกษาปริญญาโท และอาจารย์ที่สอน ภาษารัสเซีย		วลาดิวอสตอค จาก Institute of History, Archaeology and Ethnography of the Peoples of the Far-East, Far- Eastern Branch of Russian Academy of Sciences	
กลุ่มภูมิศาสตร์ มี 1 หัวข้อ	สาขาวิชาภูมิศาสตร์ จำนวน 1 หัวข้อ		
- ภูมิทัศน์ในประเทศไทย			

จากข้อมูลตารางข้างต้น ในช่วงที่ 3 พบข้อมูลดังนี้ เมื่อพิจารณาแต่ละประเภท โดยแบ่งตามเนื้อหาของดุชฎินิพนธ์ พบว่าสามารถแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย กลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย กลุ่มกีฬา กลุ่มการสอนภาษารัสเซีย และกลุ่มภูมิศาสตร์ โดยกลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย มีดุชฎินิพนธ์ที่สนใจศึกษาในหัวข้อลักษณะการเมืองไทย หัวข้อความสัมพันธ์ไทยและสหภาพโซเวียต และหัวข้อพัฒนาการศึกษาในประเทศไทย ขณะที่กลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย พบว่ามีดุชฎินิพนธ์ในหัวข้อสัทศาสตร์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และหัวข้อสัทศาสตร์ภาษาไทยและภาษารัสเซีย สำหรับกลุ่มกีฬา พบว่า ให้ความสนใจในกีฬามวยไทย ไม่ว่าจะเป็นหัวข้อการเตรียมความพร้อมของกีฬามวยไทย และหัวข้อการให้ความรู้กีฬามวยไทย สำหรับนักเรียนอายุ 15-17 ปี ส่วนกลุ่มการสอนภาษารัสเซีย พบว่ามีหัวข้อการสอนภาษารัสเซียด้านธุรกิจสำหรับนักศึกษาปริญญาโท

และอาจารย์ที่สอนภาษารัสเซีย และกลุ่มสุดท้ายคือ กลุ่มภูมิศาสตร์ ศึกษาในหัวข้อภูมิทัศน์ในประเทศไทย ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสาขาวิชาของดุษฎีนิพนธ์พบว่า มีสาขาวิชาประวัติศาสตร์ 3 หัวข้อ สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม 2 หัวข้อ แต่ในสาขาวิชาครุศาสตร์ พบว่ามีจำนวน 3 หัวข้อ ประกอบด้วยเนื้อหาดุษฎีนิพนธ์จากกลุ่มกีฬา 2 หัวข้อ และกลุ่มการสอนภาษารัสเซีย 1 หัวข้อ เนื่องจากระบบการศึกษาระดับปริญญาเอกของประเทศไทยได้จัดเนื้อหาดุษฎีนิพนธ์ด้านกีฬาและด้านการสอนภาษารัสเซีย ไว้ในสาขาวิชาครุศาสตร์ และเมื่อสำเร็จการศึกษา จะได้รับปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์ร่วมกัน สุดท้ายพบว่ามีสาขาวิชาภูมิศาสตร์ 1 หัวข้อ เมื่อพิจารณาแหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์พบว่า ในช่วงระยะเวลานี้งานวิจัยด้านไทยศึกษา ปรากฏทั้งในเมืองมอสโก จาก Moscow State University จำนวน 4 หัวข้อ จาก Peoples' Friendship University of Russia จำนวน 1 หัวข้อ และจาก Russian State University of Physical Education, Sport, Youth and Tourism จำนวน 1 หัวข้อ สำหรับเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก จาก Saint-Petersburg State University พร้อมทั้งเมืองอูลัน-อูเต และเมืองวลาดิวอสตอค จาก Institute of History, Archaeology and Ethnography of the Peoples of the Far-East, Far-Eastern Branch of Russian Academy of Sciences ซึ่งเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ไซบีเรียของประเทศไทย อย่างละ 1 หัวข้อ จะสังเกตได้ว่าในระยะนี้ดุษฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษาได้ขยายความสนใจไปยังพื้นที่ต่างๆ ของประเทศรัสเซียมากขึ้นทั้งจากในพื้นที่เมืองหลวงเดิมและพื้นที่แถบไซบีเรีย หากพิจารณาจากการแบ่งตามสัญชาติ พบว่า ในช่วงระยะเวลานี้ มีสัญชาติรัสเซีย 7 คน และสัญชาติไทย 2 คน ที่ให้ความสนใจศึกษาด้านไทยศึกษา

4.2.4 ช่วงที่ 4 สมัยปัจจุบัน พ.ศ. 2554-2562

สมัยปัจจุบันถือเป็นช่วงที่ประเทศไทยเห็นขยายบทบาทตนเองในเวทีระหว่างประเทศมากขึ้น กล่าวคือเน้นสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เช่นเดียวกับรัฐบาลไทยและรัฐบาลรัสเซียที่สร้างความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการศึกษา จึงพบว่ามีหลายมหาวิทยาลัยในประเทศไทย เปิดการเรียนการสอนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย เช่น Linguistics University of Nizhny Novgorod ได้เปิดศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมไทย พร้อมทั้ง Saint-Petersburg State University ได้เปิดห้องไทยศึกษา เป็นต้น

ช่วงระยะนี้องค์ความรู้ด้านไทยศึกษาเริ่มเป็นที่สนใจมากขึ้นสำหรับนักศึกษาชาวรัสเซีย โดยเริ่มมีงานวิจัยในระดับดุษฎีนิพนธ์เพิ่มสูงขึ้นจากเดิม จำนวนทั้งสิ้น 11 หัวข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4

ความถี่ของช่วงที่ 4 สมัยปัจจุบัน พ.ศ. 2554-2562

เนื้อหาของคุษฎีนิพนธ์	สาขาวิชาของคุษฎีนิพนธ์	แหล่งผลิตคุษฎีนิพนธ์	สัญชาติของคุษฎีบัณฑิต
<p>กลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย</p> <p>มี 5 หัวข้อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประวัติศาสตร์การเมืองไทยและฝรั่งเศส - ประวัติศาสตร์นโยบายต่างประเทศของไทยและอาเซียน - ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทยและรัสเซียในศตวรรษที่ 20-21 - วัฒนธรรมชาวอำเภอในประเทศไทย - การรัฐประหารของประเทศไทยในศตวรรษที่ 20-21 	<p>สาขาวิชาประวัติศาสตร์</p> <p>จำนวน 5 หัวข้อ</p>	<p>มี 3 หัวข้อ ที่พบแหล่งผลิตคุษฎีนิพนธ์ในเมืองมอสโก</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 หัวข้อ จาก Peoples' Friendship University of Russia - 1 หัวข้อ จาก Russian State University of Physical Education, Sport, Youth and Tourism - และ 1 หัวข้อ จาก The Gorky Institute of World Literature 	<p>มี 6 คน</p> <p>สัญชาติรัสเซีย</p> <p>มี 5 คน</p> <p>สัญชาติไทย</p>
<p>กลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย</p> <p>มี 2 หัวข้อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบบมาตรวัดขนาดและน้ำหนักของภาษาไทยและภาษารัสเซีย - โครงการสำรวจของวรรณกรรมไทย 	<p>สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม</p> <p>จำนวน 2 หัวข้อ</p>	<p>มี 4 หัวข้อที่พบแหล่งผลิตคุษฎีนิพนธ์ในเมืองเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก จาก Saint-Petersburg State University</p> <p>1 หัวข้อ ที่พบแหล่งผลิตคุษฎีนิพนธ์ในเมืองตุลา จาก Tula State University</p> <p>1 หัวข้อ ที่พบแหล่งผลิตคุษฎีนิพนธ์ในเมืองครัสโนยาร์สค์ จาก Krasnoyarsk State Pedagogical University named after V. P. Astafyev</p>	
<p>กลุ่มกีฬา</p> <p>มี 2 หัวข้อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสอนกีฬามวยไทยในสถาบันอุดมศึกษา 	<p>สาขาวิชาครุศาสตร์</p> <p>จำนวน 4 หัวข้อ</p> <p>(โดยรวมเนื้อหาคุษฎีนิพนธ์ในกลุ่มกีฬาและกลุ่มการสอนภาษารัสเซียไว้ใน</p>		

เนื้อหาของคุษฎีนิพนธ์	สาขาวิชาของคุษฎีนิพนธ์	แหล่งผลิตคุษฎีนิพนธ์	สัญชาติของคุษฎีบัณฑิต
- การสอนกีฬามวยไทย เพื่อการออกกำลังกาย	สาขาวิชาการสอน)	2 หัวข้อ ที่พบแหล่งผลิต คุษฎีนิพนธ์ในเมืองเยคาเต- รินเบิร์ก จาก Ural Federal University named after the first President of Russia B. N. Yeltsin	
กลุ่มการสอนภาษา รัสเซีย มี 2 หัวข้อ			
- การสอนสัทศาสตร์ ภาษารัสเซียสำหรับ นักศึกษาไทยผ่าน แอปพลิเคชัน			
- รูปแบบหนังสือการสอน ภาษารัสเซียสำหรับ นักศึกษาไทย			

จากตารางข้างต้นในสมัยปัจจุบันพบข้อมูลดังนี้ เมื่อพิจารณาของแต่ละด้านได้แก่ เนื้อหาของคุษฎีนิพนธ์ พบว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย กลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย กลุ่มกีฬา และกลุ่มการสอนภาษารัสเซีย โดยกลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย มีคุษฎีนิพนธ์ที่สนใจถึง 5 หัวข้อ ทั้งหัวข้อประวัติศาสตร์การเมืองไทยและฝรั่งเศส หัวข้อนโยบายต่างประเทศของประเทศไทย ปี 1990-2000 หัวข้อประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทยและรัสเซียในศตวรรษที่ 20-21 หัวข้อวัฒนธรรมชาวอาข่าในประเทศไทย และหัวข้อการรัฐประหารของประเทศไทยในศตวรรษที่ 20-21 ขณะที่กลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย พบว่า มี 2 หัวข้อ นั่นคือ หัวข้อระบบมาตรวัดขนาดและน้ำหนักของภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศส และหัวข้อโครงการสำรวจของวรรณกรรมไทย สำหรับกลุ่มกีฬา พบว่าสนใจด้านมวยไทยเช่นเดิม โดยมีหัวข้อการสอนกีฬามวยไทยในสถาบันอุดมศึกษา และหัวข้อการสอนกีฬามวยไทยเพื่อการออกกำลังกาย ส่วนกลุ่มสุดท้ายคือ การสอนภาษาฝรั่งเศส พบว่า มี 2 หัวข้อ คือหัวข้อการสอนสัทศาสตร์ภาษาฝรั่งเศสสำหรับนักศึกษาไทยผ่านแอปพลิเคชัน และหัวข้อรูปแบบหนังสือการสอนภาษาฝรั่งเศสสำหรับนักศึกษาไทย และเมื่อพิจารณาจากการแบ่งตามสาขาวิชาพบว่า สอดคล้องกับเนื้อหาคุษฎีนิพนธ์ กล่าวคือสาขาวิชาประวัติศาสตร์ มี 5 หัวข้อ สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม 2 หัวข้อ และในสาขาวิชาครุศาสตร์ มีจำนวน 4 หัวข้อ ซึ่งประกอบด้วยคุษฎีนิพนธ์ด้านกีฬา และคุษฎีนิพนธ์ด้านการสอนภาษาฝรั่งเศสที่รวมอยู่ในสาขาวิชาครุศาสตร์ เมื่อพิจารณาถึงแหล่งผลิตคุษฎีนิพนธ์พบว่า ในระยะนี้งานวิจัยด้านไทยศึกษา

มีทั้งในเมืองมอสโก จาก Peoples' Friendship University of Russia จำนวน 1 หัวข้อ จาก Russian State University of Physical Education, Sport, Youth and Tourism จำนวน 1 หัวข้อ และจาก The Gorky Institute of World Literature จำนวน 1 หัวข้อ สำหรับเมืองเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก มาจาก Saint-Petersburg State University จำนวน 4 หัวข้อ พร้อมทั้งมีเมืองอื่นๆ ไม่ว่าจะ เป็นเมืองตุลา ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของเมืองมอสโก จาก Tula State University จำนวน 1 หัวข้อ เมืองครัสโนยาร์สค์ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ไซบีเรีย จาก Krasnoyarsk State Pedagogical University named after V. P. Astafyev 1 หัวข้อ และเมืองเยคาเตรินเบิร์ก ซึ่งตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของประเทศรัสเซีย จาก Ural Federal University named after the first President of Russia B. N. Yeltsin 2 หัวข้อ ในระยะนี้องค์ความรู้ด้านไทยศึกษาได้กระจายความสนใจว่าในระยะก่อนหน้า ซึ่งถือเป็นสัญญาณที่ชัดเจนของแนวโน้มการศึกษาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในประเทศรัสเซีย หากพิจารณาจากการแบ่งตามสัญชาติ พบว่า ในช่วงระยะเวลาที่มีสัญชาติรัสเซีย 6 คน และสัญชาติไทย 5 คน ที่ให้ความสนใจศึกษาด้านไทยศึกษา ซึ่งในระยะนี้มีสัญชาติไทย ที่ให้ความสนใจศึกษาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลเป็นภาษารัสเซียเพิ่มมากขึ้น

เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มองค์ความรู้ด้านไทยศึกษา ด้วยการแบ่งช่วงระยะเวลาการศึกษา ออกเป็น 4 ช่วง พบว่า ดุษฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในทุกช่วง โดยพบว่าเนื้อหาของดุษฎีนิพนธ์ในกลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย และกลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในทุกช่วงเวลา ขณะที่เนื้อหาในกลุ่มกีฬา และกลุ่มการสอนภาษารัสเซีย เพิ่มสูงขึ้นเฉพาะในช่วงที่ 3-4 ซึ่งสอดคล้องกับสาขาวิชา ดุษฎีนิพนธ์ ที่พบว่าสาขาวิชาประวัติศาสตร์ และสาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม เพิ่มสูงขึ้นในทุกช่วงเวลาเช่นกัน ขณะที่สาขาวิชาครุศาสตร์ เพิ่มสูงขึ้นในช่วงที่ 3-4 ซึ่งสาขาวิชาครุศาสตร์ ในประเทศรัสเซีย ได้รวมเนื้อหาดุษฎีนิพนธ์จากทั้งกลุ่มกีฬา และกลุ่มการสอนภาษารัสเซียไว้ในสาขาวิชาครุศาสตร์ร่วมกัน สำหรับแหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์ พบว่า ในสองระยะแรก ยังคงกระจุกเฉพาะพื้นที่เมืองหลวงของประเทศรัสเซียเท่านั้น แต่ในช่วงที่ 3-4 มีการกระจายไปยังพื้นที่ต่างๆ นอกเหนือจากเมืองหลวง นั่นคือบริเวณตอนกลางและแถบพื้นที่ไซบีเรียของประเทศรัสเซีย สะท้อนให้เห็นว่า องค์ความรู้ด้านไทยศึกษา ได้กระจายไปยังพื้นที่ห่างไกลมากขึ้น พร้อมทั้งความสนใจต่อองค์ความรู้ด้านไทยศึกษามีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สำหรับสัญชาติของ ดุษฎีบัณฑิตพบว่า สัญชาติรัสเซียและสัญชาติไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในทุกช่วง โดยเฉพาะสัญชาติไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนในช่วงที่ 3-4

4.3 ช่องว่างขององค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในประเทศรัสเซีย

จากข้อมูลข้างต้นสามารถระบุช่องว่างขององค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย โดยอาศัยกรอบแนวคิดไทยศึกษาและทฤษฎี Constructionism มาใช้ประกอบในการวิเคราะห์ พร้อมทั้งแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ด้าน ไม่ว่าจะเป็น เนื้อหาของดุชฎินิพนธ์ สาขาวิชาดุชฎินิพนธ์ แหล่งผลิตดุชฎินิพนธ์ และสัญชาติของดุชฎินิพนธ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 เนื้อหาของดุชฎินิพนธ์ พบว่าดุชฎินิพนธ์ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียให้ความสนใจศึกษาในกลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยเป็นลำดับแรก ตามมาด้วยเนื้อหาในกลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย ปัจจัยสำคัญดังกล่าวมาจากแรงจูงใจของนักวิจัย ที่สนใจด้านไทยศึกษาและเชื่อมโยงจากประสบการณ์เดิม จนสามารถสร้างหรือขยายองค์ความรู้ใหม่ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาประเทศรัสเซีย ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องตามหลักทฤษฎี Constructionism ขณะเดียวกันก็พบว่างานวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย โดยเฉพาะเนื้อหาในกลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย พบว่าในช่วงที่ 1 สมัยสหภาพโซเวียต พ.ศ. 2518-2533 และช่วงที่ 2 ภายหลังการล่มสลายสหภาพโซเวียต พ.ศ. 2534-2545 ให้ความสนใจในการศึกษาเชิงโครงสร้างหน้าที่หรือบริบทของรัฐเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดไทยศึกษา ที่มองว่างานวิจัยด้านไทยศึกษาในช่วงดังกล่าวเน้นการศึกษาเชิงโครงสร้างหน้าที่หรือรัฐเช่นกัน ขณะที่ช่วงที่ 3 สมัยเริ่มต้นความสัมพันธ์ไทย-รัสเซีย พ.ศ. 2546-2553 และช่วงที่ 4 สมัยปัจจุบัน พ.ศ. 2554-2562 พบว่าเนื้อหาของงานวิจัยด้านไทยศึกษา ยังคงมีเนื้อหาไม่แตกต่างจากช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 มากนัก กล่าวคือ ยังคงสนใจศึกษาเชิงโครงสร้างหน้าที่หรือรัฐเช่นเดิม ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดไทยศึกษา ที่มองว่างานวิจัยด้านไทยศึกษาในระยะหลังหรือสมัยปัจจุบัน จะเน้นศึกษามุมมองเชิงการพัฒนาเศรษฐกิจ ทู่น สังคม และชุมชนเป็นหลัก

อย่างไรก็ตามเนื้อหาในกลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยที่มีมากที่สุดถึง 11 หัวข้อส่วนใหญ่ให้ความสนใจในเรื่องประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นหลัก เช่น หัวข้อประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์สยามและรัสเซีย หัวข้อประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทยและสหภาพโซเวียต หัวข้อประวัติศาสตร์การเมืองไทยและฝรั่งเศส หัวข้อประวัติศาสตร์นโยบายต่างประเทศของไทยและอาเซียน และหัวข้อประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทยและรัสเซียในศตวรรษที่ 20-21 อย่างไรก็ตามพบว่ามีดุชฎินิพนธ์ด้านไทยศึกษาจำนวนไม่มากนักที่ให้ความสนใจศึกษาในมิติทางสังคม ชุมชน และวัฒนธรรมไทย เช่น หัวข้อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และหัวข้อวัฒนธรรมชาวอำเภอในประเทศไทย เป็นต้น ดังนั้นหากมีงานวิจัยหรือดุชฎินิพนธ์ด้านไทยศึกษาในมิติทางสังคม ชุมชน และวัฒนธรรมไทยตามแนวคิดไทยศึกษาเพิ่มเติม จะยิ่งช่วยส่งเสริม

องค์ความรู้ด้านไทยศึกษาให้เกิดมิติที่หลากหลายในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียมากขึ้น สำหรับเนื้อหาากลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 7 หัวข้อ ส่วนใหญ่ให้ความสนใจในเรื่องภาษาศาสตร์ภาษาไทยเป็นหลัก แต่กลับพบดุชฎินิพนธ์ด้านวรรณกรรมไทยจำนวนมากไม่มากนักเช่นกัน มีเพียงหัวข้อลักษณะของวรรณกรรมไทยและปัญหาการแปลวรรณกรรมไทย และหัวข้อโครงการสำรวจของวรรณกรรมไทยเท่านั้น ดังนั้นหากส่งเสริมงานวิจัยด้านวรรณกรรมไทยเพิ่มเติมในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย จะช่วยส่งเสริมให้ชาวรัสเซียเข้าใจวิธีคิดระเบียบประเพณี และพฤติกรรมของคนไทยมากยิ่งขึ้น สำหรับเนื้อหาากลุ่มกีฬา พบว่าดุชฎินิพนธ์ทั้งหมด สนใจศึกษาเฉพาะกีฬามวยไทยเท่านั้น โดยมุ่งเน้นด้านการสอนกีฬามวยไทยเป็นหลัก เช่น หัวข้อการเตรียมความพร้อมของกีฬามวยไทย หัวข้อการให้ความรู้กีฬามวยไทยสำหรับนักเรียนอายุ 15-17 ปี หัวข้อการสอนกีฬามวยไทยในสถาบันอุดมศึกษา และหัวข้อการสอนกีฬามวยไทยเพื่อการออกกำลังกาย อย่างไรก็ตามดุชฎินิพนธ์กลุ่มกีฬามวยไทยในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียยังมีจำนวนไม่มากนัก ดังนั้นหากส่งเสริมดุชฎินิพนธ์ด้านกีฬามวยไทยในมิติอื่น ๆ เช่น มิติระหว่างประเทศ มิติทางกฎหมาย เป็นต้น จะช่วยส่งเสริมให้องค์ความรู้ด้านกีฬามวยไทย มีแง่มุมที่น่าสนใจและหลากหลายมากขึ้น ขณะเดียวกันหากส่งเสริมดุชฎินิพนธ์ในกีฬาชนิดอื่น ๆ ของไทย เช่น เรือพาย กระบี่กระบอง และอื่น ๆ ย่อมช่วยส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในประเทศรัสเซียได้เพิ่มเติมเช่นกัน สำหรับเนื้อหา กลุ่มการสอนภาษารัสเซียพบว่า มุ่งให้ความสนใจด้านการสอนภาษารัสเซียสำหรับนักศึกษาไทยเป็นหลัก เช่น หัวข้อการสอนสัทศาสตร์ภาษารัสเซียสำหรับนักศึกษาไทยผ่านแอปพลิเคชัน และหัวข้อรูปแบบหนังสือการสอนภาษารัสเซียสำหรับนักศึกษาไทย แต่ยังไม่พบงานวิจัยด้านการสอนภาษารัสเซียสำหรับนักศึกษาไทยมีจำนวนไม่มากนักเช่นกัน ดังนั้นหากมีงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาหลักสูตรหรือกระบวนกรเรียนรู้อาษารัสเซียสำหรับนักศึกษาไทย จะยิ่งช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนภาษารัสเซียในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.3.2 สาขาวิชาของดุชฎินิพนธ์ พบว่า ดุชฎินิพนธ์ด้านไทยศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 29 หัวข้อ ส่วนใหญ่กระจุกอยู่สองสาขาวิชาหลักเช่นเดียวกับเนื้อหาของดุชฎินิพนธ์ คือ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ และสาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม ปัจจัยสำคัญดังกล่าวคล้ายคลึงกับประเด็นเนื้อหาของดุชฎินิพนธ์ กล่าวคือ ตามทฤษฎี Constructionism ที่ผู้เรียนหรือนักวิจัยมีแรงจูงใจในการศึกษาตามสาขาวิชาที่ตนเองสนใจเป็นหลัก จนเกิดการขยายองค์ความรู้ใหม่ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย นอกจากนี้ปัจจัยดังกล่าวแล้ว อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญนั้นคือ งานวิจัยด้านไทยศึกษาส่วนใหญ่ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ยังจำกัดเฉพาะการศึกษาภายใต้คณะตะวันออกและแอฟริกาศึกษา ที่ส่งผลให้องค์ความรู้ด้านไทยศึกษา กระจุกเฉพาะในสาขาวิชาประวัติศาสตร์ และสาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม ขณะเดียวกันหากพิจารณา

ตามหลักแนวคิดไทยศึกษา พบว่า งานวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ยังคงมีแนวทางในการศึกษาเฉพาะมิติเชิงโครงสร้างหน้าที่หรือมิติของรัฐเป็นหลัก ทำให้สาขาวิชาของดุซงกีนิพนธ์กระจุกเพียงสองสาขาวิชาดังกล่าว แต่ในระยะหลัง กล่าวคือภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต และการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย เริ่มปรากฏให้เห็นงานวิจัยด้านไทยศึกษา ที่กระจายยังสาขาวิชาอื่น ๆ เพิ่มเติมมากขึ้น และไม่ได้จำกัดเฉพาะการศึกษาภายใต้คณะตะวันออกและแอฟริกาศึกษาเท่านั้น เช่น สาขาวิชาภูมิศาสตร์ และสาขาวิชาครุศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งสาขาวิชาครุศาสตร์ พบว่ามีเนื้อหาทั้งจากกลุ่มกีฬา และกลุ่มการสอนภาษารัสเซีย

จากการจัดตั้งคณะตะวันออกและแอฟริกาศึกษา เพื่อศึกษาภูมิภาคของกลุ่มประเทศตะวันออกและแอฟริกา ในสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของประเทศรัสเซีย ไม่ว่าจะเป็น Moscow State University และ Saint-Petersburg State University ซึ่งมุ่งเน้นการเรียนการสอนในสองกลุ่มสาขาวิชาหลัก นั่นคือ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ และสาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม ตลอดจนหน่วยงานภายในคณะดังกล่าว ยังเป็นแหล่งรวบรวมบุคลากรที่สนใจศึกษาและวิจัยเฉพาะในสองภูมิภาคนี้ ดังนั้นข้อมูลและงานวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย จึงพบการกระจุกอยู่ในสาขาวิชาประวัติศาสตร์ และสาขาวิชาภาษาและวรรณกรรม แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันพบว่าในสาขาวิชาอื่น ๆ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ให้ความสนใจงานวิจัยด้านไทยศึกษามากขึ้น เพียงแต่ต้องรู้ของสาขาวิชาหรือหน่วยงานอื่น ๆ ยังมีจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับคณะตะวันออกและแอฟริกาศึกษา ดังนั้นหากสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองประเทศ ร่วมมือกันทางวิชาการในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสาขาวิชาหรือหน่วยงานอื่น ๆ เพิ่มเติม จะยิ่งช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียให้เกิดมิติที่หลากหลายได้มากขึ้น

4.3.3 แหล่งผลิตดุซงกีนิพนธ์ ในระยะแรกเริ่มองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ยังคงกระจุกเฉพาะพื้นที่เมืองหลวงเป็นหลัก ปัจจัยสำคัญมาจากการจัดตั้งคณะตะวันออกและแอฟริกาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองหลวงของประเทศรัสเซีย เช่น Moscow State University และ Saint-Petersburg State University เป็นต้น ซึ่งคณะดังกล่าว ถือเป็นแหล่งรวบรวมบุคลากรที่สนใจศึกษาทั้งในกลุ่มประเทศตะวันออกและกลุ่มประเทศแอฟริกา ขณะเดียวกันประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในประเทศที่อยู่ภายใต้การศึกษาของคณะดังกล่าว ดังนั้นงานวิจัยด้านไทยศึกษา จึงจำกัดเฉพาะบุคคลที่สนใจหรือมีแรงจูงใจด้านไทยศึกษาตามเป้าหมายของตะวันออกและแอฟริกาศึกษาเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Constructionism ขณะเดียวกันก็สอดคล้องแนวคิดไทยศึกษา ที่พบว่างานวิจัยด้านไทยศึกษา

ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียส่วนใหญ่ กระจุกเฉพาะการวิจัยในมิติเชิงโครงสร้าง หน้าที่และมิติของรัฐเป็นหลัก ที่มีผลมาจากการศึกษาภายใต้คณะตะวันออกและแอฟริกาศึกษา

อย่างไรก็ตามพบว่าในระยะหลัง กล่าวคือ ภายหลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต และเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยของประเทศรัสเซีย องค์ความรู้ด้านไทยศึกษา ไม่ได้กระจุกอยู่เฉพาะพื้นที่เมืองหลวงเช่นเดิม หากแต่มีการขยายองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาไปยังนอกพื้นที่เมืองหลวงของประเทศรัสเซียมากขึ้น ปัจจัยสำคัญมาจากการแลกเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็น การติดต่อสื่อสารข้ามวัฒนธรรมระหว่างกันทั้งในระดับภาครัฐบาล และภาคเอกชน การมอบทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทยเพื่อศึกษาต่อยังสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย รวมไปถึงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย และประเทศรัสเซีย ที่ส่งผลให้เกิดการขยายองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและนอกพื้นที่เมืองหลวงของประเทศรัสเซีย อย่างไรก็ตามหากสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย และสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียร่วมมือทางวิชาการระหว่างกันมากขึ้น และไม่ได้จำกัดเฉพาะการวิจัยภายใต้คณะตะวันออกและแอฟริกาศึกษา ตลอดจนขยายความร่วมมือทั้งระดับมหาวิทยาลัยในพื้นที่เมืองหลวงและนอกพื้นที่เมืองหลวงของประเทศรัสเซียที่สนใจด้านไทยศึกษาเพิ่มเติมแล้ว ย่อมมีส่วนช่วยสำคัญในการขยายองค์ความรู้ด้านไทยศึกษา พร้อมทั้งกระจายการเรียนรู้ด้านไทยศึกษาไปยังพื้นที่อื่นๆ ของประเทศรัสเซียได้

4.3.4 สัญชาติของคณาจารย์บัณฑิต ผลจากการรวบรวมข้อมูลคณาจารย์นิพนธ์ด้านไทยศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย พบว่า ในระยะแรกงานวิจัยด้านไทยศึกษายังคงมีเพียงเฉพาะสัญชาติรัสเซียเท่านั้นที่วิจัยด้านไทยศึกษา สืบเนื่องจากการจัดตั้งคณะตะวันออกและแอฟริกาศึกษา ที่ส่วนใหญ่เป็นแหล่งรวบรวมบุคลากรหรือผู้เรียนชาวรัสเซียที่สนใจหรือมีแรงจูงใจด้านไทยศึกษา สอดคล้องตามแนวคิดของทฤษฎี Constructionism ตลอดจนรัฐบาลไทยเกรงว่าคนที่ไม่ไปศึกษายังสหภาพโซเวียตนั้นจะได้รับอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์จากสหภาพโซเวียตกลับมา จึงไม่ได้มีการสนับสนุนให้นักเรียนนักศึกษาไทยเดินทางไปศึกษาที่สหภาพโซเวียต (สุจิตรา แสงวรรณธีระ และกนิษฐา ชิตช่วง, 2559, น. 23) แต่ในระยะหลัง กล่าวคือ ภายหลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต พบว่ามีสัญชาติไทยที่วิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียปรากฏให้เห็นเพิ่มเติมมากขึ้น ปัจจัยสำคัญมาจากการสนับสนุนทุนการศึกษาทั้งจากรัฐบาลรัสเซียและรัฐบาลไทยแก่นักศึกษาไทยในการศึกษายังสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียในทุกๆ ปี การแลกเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรมไทยและรัสเซียในทุกๆ ภาคส่วนซึ่งมีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดงานวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียมากขึ้น อย่างไรก็ตามแนวโน้มองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทั้งจากนักวิจัยสัญชาติไทยและนักวิจัยสัญชาติรัสเซีย ซึ่งเกิดจากความสนใจของนักวิจัย

จากคณะหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ให้ความสนใจในการวิจัยด้านไทยศึกษาเพิ่มเติมและไม่ได้จำกัดเฉพาะการศึกษาภายใต้คณะตะวันออกและแอฟริกาศึกษาเฉกเช่นในระยะเริ่มแรก

จากการศึกษางานวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย พบว่า สันนิษฐานของดุชฎีบัณฑิตที่เผยแพร่องค์ความรู้ด้านไทยศึกษามากที่สุดคือ สันนิษฐานรัสเซีย ตามมาด้วยสันนิษฐานไทย และสันนิษฐานเวียดนาม จากข้อมูลดังกล่าวย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจของนักวิจัยชาวรัสเซีย ที่ให้ความสนใจในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านไทยศึกษาออกมาอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้งานวิจัยด้านไทยศึกษาส่วนใหญ่เป็นสันนิษฐานรัสเซีย นั่นคือ ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าภายใต้ฐานข้อมูลหอสมุดอิเล็กทรอนิกส์ของสหพันธรัฐรัสเซีย (The Russian State Library) ทั้งหมด เป็นฐานข้อมูลภาษารัสเซียเท่านั้น จึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้พบดุชฎีบัณฑิตสันนิษฐานรัสเซียมากเป็นลำดับแรก อีกปัจจัยหนึ่งมาจากความสนใจหรือแรงจูงใจของดุชฎีบัณฑิตสันนิษฐานรัสเซีย ที่ให้ความสนใจงานวิจัยด้านไทยศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Constructionism ที่มองว่าความรู้เกิดจากความสนใจหรือแรงจูงใจของผู้เรียนเป็นพื้นฐาน จนนำไปสู่ความขัดแย้งทางปัญญาและคิดไตร่ตรอง จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย แต่อย่างไรก็ตามภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย พบว่ามีดุชฎีบัณฑิตสันนิษฐานไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งดุชฎีบัณฑิตส่วนใหญ่ที่เป็นสันนิษฐานไทย ให้ความสนใจในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างประเทศไทยและประเทศรัสเซียเป็นหลัก ปัจจัยดังกล่าวมาจากในแต่ละสาขาวิชาของสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ยังขาดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระหว่างประเทศไทยและประเทศรัสเซีย จึงมีส่วนสำคัญในการผลักดันงานวิจัยด้านไทยศึกษา ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับความต้องการของดุชฎีบัณฑิตสันนิษฐานไทย ที่คาดหวังในการนำประโยชน์จากงานวิจัยหรือดุชฎีนิพนธ์มาใช้ พร้อมทั้งช่วยประสานความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและประเทศรัสเซีย

4.4 ทิศทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในประเทศรัสเซีย

ทิศทางในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ผู้วิจัยได้แบ่งทิศทางการศึกษาออกเป็น 2 แนวทาง ได้แก่ การสัมมนาเชิงแรงจูงใจของดุชฎีบัณฑิตไทยในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย และแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาสาขามนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย พร้อมทั้งใช้แนวคิดไทยศึกษาและทฤษฎี Constructionism มาประกอบในการวิเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.4.1 การสัมภาษณ์แรงจูงใจของดุษฎีบัณฑิตไทยในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย

จากการศึกษาดุษฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษาสาขามนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย พบข้อมูลดุษฎีบัณฑิตไทยจำนวนถึง 9 คน หรือคิดเป็น 31% จากจำนวนดุษฎีบัณฑิตทั้งหมดที่เลือกวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงแรงจูงใจของดุษฎีบัณฑิตไทย ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แรงจูงใจ ที่ประกอบไปด้วยแรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอก มาประกอบในการศึกษา ภายใต้กรอบทฤษฎี Constructionism ที่มองว่า การเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมีวิธีการที่ต่างกันไป ซึ่งมาจากความสนใจหรือแรงจูงใจเป็นพื้นฐาน (ไพจิตร สดวกการ, 2539, น. 2) ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสัมภาษณ์แรงจูงใจต่อการเลือกวิจัยด้านไทยศึกษา มาเป็นกรอบแนวคิดหลักในการสัมภาษณ์ดุษฎีบัณฑิตไทย

สำหรับขั้นตอนในการสัมภาษณ์ดุษฎีบัณฑิตไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อสนทนาทางออนไลน์ในเบื้องต้น เพื่อพูดคุยถึงรายละเอียดและขั้นตอนในการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ ตามวันและเวลาที่ผู้ถูกสัมภาษณ์สะดวก พร้อมทั้งผู้วิจัยได้เตรียมคำถาม อุปกรณ์ในการจดบันทึก รวมทั้งเครื่องมือบันทึกเสียง เพื่อสอบถามถึงแรงจูงใจพื้นฐานในการเลือกดำเนินการวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบข้อมูลทั่วไปดังนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ดุษฎีบัณฑิตไทยจำนวน 5 คน จากจำนวนดุษฎีบัณฑิตไทย 9 คน ซึ่งพบว่า เป็นเพศหญิงทั้งหมด และแบ่งสาขาวิชาของดุษฎีนิพนธ์ได้เป็น สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 2 คน สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรม จำนวน 1 คน และสาขาวิชาครุศาสตร์ จำนวน 2 คน สำหรับแหล่งผลิตดุษฎีนิพนธ์พบว่า มาจากเมืองมอสโก จำนวน 1 คน มาจากเมืองเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก จำนวน 2 คน และมาจากเมืองเคคาเตรินเบิร์ก จำนวน 2 คนเช่นกัน

จากการศึกษาพบว่า แรงจูงใจภายในของการวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย พบว่ามี 2 ประการ ดังนี้ ประการที่ 1) สนใจต่อยอดหรือพัฒนาองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในสาขาวิชาที่ตนเองสนใจ ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎี Constructionism ที่มองว่า การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ย่อมมีผลมาจากความสนใจและแรงจูงใจของผู้เรียนเป็นพื้นฐาน โดยองค์ความรู้จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อเกิดแรงจูงใจของความขัดแย้งทางปัญญา ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และไตร่ตรอง จนก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เพิ่มเติม และประการที่ 2) ต้องการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านไทยศึกษาด้วยการวิเคราะห์จากทฤษฎีหรือแนวคิดทางตะวันตกผ่านมุมมองของคนไทย ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด

ไทยศึกษาในช่วงที่ 2 กล่าวคือ มีการนำทฤษฎีและมุมมองจากตะวันตกมาใช้ประกอบในการศึกษา (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ, 2539, น. 1-2)

ขณะที่แรงจูงใจภายนอกของการวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศ รัสเซีย พบว่า มีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันดังนี้ ประการที่ 1) อาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ในสาขาวิชาผลักดันให้วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศ รัสเซียเพิ่มเติม ซึ่งความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับทฤษฎี Constructionism ที่กล่าวถึงมุมมองของผู้สอน ที่ควรเป็นผู้สนับสนุนในการสร้างองค์ความรู้ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือขยายองค์ความรู้ของผู้เรียนได้ และประการที่ 2) งานวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียมีจำนวนน้อย เป็นข้อมูลที่ล่าช้า และไม่ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ในการพัฒนามากนัก ทำให้เกิดแรงจูงใจในพัฒนางานวิจัยด้านไทยศึกษา ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดไทยศึกษาในช่วงที่ 3 ที่เน้นศึกษามุมมองเชิงการพัฒนาเศรษฐกิจ ทุน สังคม และชุมชนเป็นหลัก (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ, 2539, น. 1-2)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าสาเหตุที่ดุขุฎิบัณฑิตไทยเลือกทำวิจัยได้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย นอกจากปัจจัยจากแรงจูงใจของดุขุฎิบัณฑิตเองแล้ว สิ่งสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนางานวิจัยด้านไทยศึกษา นั่นคือ งานวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซียยังมีปริมาณน้อย และเป็นข้อมูลที่ล่าช้า จึงมีส่วนให้อาจารย์ที่ปรึกษาผลักดันให้ดุขุฎิบัณฑิตไทยทำวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย

4.4.2 แนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาสาขามนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย

จากการศึกษาดุขุฎินิพนธ์ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2562 หรือ ค.ศ. 1975-2019 พบว่า มีดุขุฎินิพนธ์ด้านไทยศึกษาในสาขามนุษยศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 29 หัวข้อ ซึ่งแบ่งเนื้อหาการศึกษาออกเป็น กลุ่มประวัติศาสตร์ มุ่งเน้นด้านประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นหลัก กลุ่มภาษาและวรรณกรรม มุ่งเน้นทางด้านภาษาศาสตร์ภาษาไทย และการสอนภาษารัสเซียสำหรับนักศึกษาไทย ขณะที่กลุ่มวัฒนธรรม มุ่งเน้นด้านการสอนกีฬามวยไทยสำหรับผู้เรียนชาวรัสเซีย จากข้อมูลข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่า องค์ความรู้ด้านไทยศึกษาสาขามนุษยศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย ยังคงมีเนื้อหาเฉพาะในบางสาขา ขณะเดียวกันยังขาดแคลนงานวิจัยในบางสาขา เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มปรัชญาและศาสนา และกลุ่มจิตวิทยา เป็นต้น

นอกเหนือจากปัจจัยการขาดแคลนงานวิจัยในบางสาขาแล้ว งานวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย กำลังเผชิญกับปัญหาเช่นเดียวกับงานวิจัยสาขามนุษยศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกที่กำลังประสบอยู่ กล่าวคือ ในปัจจุบันองค์ความรู้และงานวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์ กำลังเป็นที่ถกเถียงถึงแนวทางการพัฒนาในยุคที่ให้ความสำคัญกับงานวิจัยด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี และปัญญาประดิษฐ์มากขึ้น ซึ่งส่งผลให้งานวิจัยและองค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์ เกิดการตั้งคำถามถึงมุมมองการเรียนรู้ และบทบาทในการปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามในยุคที่นวัตกรรม เทคโนโลยี และปัญญาประดิษฐ์ เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้คนมากขึ้นเช่นนี้ ความสำคัญและความจำเป็นขององค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์กลับมีบทบาทในการเข้าใจวิถีชีวิตและการดำรงชีวิตมากขึ้นเช่นกัน กล่าวคือ ในยุคที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี และปัญญาประดิษฐ์ ทำให้กลุ่มสาขาวิชาต่าง ๆ ในสาขามนุษยศาสตร์ จำเป็นต้องเร่งปรับตัว เช่น กลุ่มจิตวิทยา ที่จำเป็นต้องปรับมุมมองการศึกษาจิตใจและพฤติกรรมจากผู้ที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีมากขึ้น เช่นเดียวกับกลุ่มปรัชญาและศาสนา จำเป็นต้องปรับมุมมองการศึกษาและเข้าใจถึงจริยธรรมมนุษย์ผ่านมุมมองของผู้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ขณะที่กลุ่มภาษาศาสตร์ จำเป็นต้องปรับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ภาษา เพื่อสอดคล้องกับการสื่อสารของปัญญาประดิษฐ์ รวมทั้งกลุ่มวรรณกรรม จำเป็นต้องขยายกรอบการเรียนรู้สุวรรณภูมิคติมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย นอกเหนือจากการคำนึงถึงการพัฒนางานวิจัยหรือองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาให้ครอบคลุมในแต่ละสาขาวิชาของมนุษยศาสตร์แล้ว ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของสังคมในยุคที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร นวัตกรรม เทคโนโลยี และปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งถือเป็นเรื่องท้าทายของนักวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์ ที่จำเป็นต้องปรับตัวและสร้างสรรค์ผลงานที่ไม่เพียงแต่คำนึงเฉพาะความเชี่ยวชาญหรือสาขาวิชาที่ตนเองสนใจเท่านั้น แต่ยังคงเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เปลี่ยนมาเป็นผู้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีมากขึ้น ซึ่งการอาศัยความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและรัสเซียถือเป็นเรื่องจำเป็น ที่นักวิชาการทางด้านรัสเซียศึกษา และนักวิชาการทางด้านภาษารัสเซียในเมืองไทยควรเป็นผู้ผลักดันและเชื่อมโยงนักวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ ของมนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทยและรัสเซียในเมืองต้นกอน เนื่องด้วยอุปสรรคจากความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ เพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและครอบคลุมในสาขามนุษยศาสตร์แบบองค์รวม และต่อยอดองค์ความรู้กับความต้องการของสังคมในยุคที่รายล้อมไปด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี

5. สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเพื่อสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย: กรณีศึกษางานวิจัยดุชฎีนิพนธ์ สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ผลการสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2562 หรือ ค.ศ. 1975-2019 พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 29 หัวข้อ และเมื่อพิจารณาด้านเนื้อหาและสาขาวิชาของดุชฎีนิพนธ์ มุ่งเน้นในสองกลุ่มหลัก คือ กลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย และกลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย ด้านแหล่งผลิตดุชฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่ ยังคงกระจุกอยู่ในเมืองมอสโก ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย และด้านสัญชาติของดุชฎีบัณฑิต ส่วนใหญ่ยังคงเป็นสัญชาติรัสเซีย พร้อมทั้งมีสัญชาติไทย และสัญชาติเวียดนามตามลำดับ

2) ผลการศึกษาแนวโน้มองค์ความรู้ด้านไทยศึกษา พิจารณาจากช่วงเวลาที่ตีพิมพ์แบ่งช่วงระยะเวลาการศึกษาออกเป็น 4 ช่วง พบว่า ดุชฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในทุกช่วง โดยพบว่าเนื้อหาและสาขาวิชาของดุชฎีนิพนธ์ในกลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย และกลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในทุกช่วง ขณะที่เนื้อหาภูมิปัญญา และกลุ่มการสอนภาษารัสเซีย เพิ่มสูงขึ้นเฉพาะในช่วงที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยขณะเดียวกันในช่วงเวลานี้ยังพบว่า แหล่งผลิตดุชฎีนิพนธ์ด้านไทยศึกษาได้กระจายไปยังพื้นที่ต่างๆ นอกเมืองหลวงมากขึ้น อีกทั้งดุชฎีบัณฑิตสัญชาติไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในช่วงเวลานี้เช่นกัน

3) ผลการศึกษาช่องว่างขององค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในประเทศไทย พบว่า ด้านเนื้อหาและสาขาวิชาของดุชฎีนิพนธ์ ในกลุ่มประวัติศาสตร์ ควรส่งเสริมงานวิจัยด้านไทยศึกษาในมิติทางสังคม ชุมชน และวัฒนธรรมไทยมากขึ้น สำหรับกลุ่มภาษาและวรรณกรรมไทย ควรส่งเสริมงานวิจัยด้านวรรณกรรมไทยเพิ่มเติม สำหรับกลุ่มกีฬา ควรส่งเสริมดุชฎีนิพนธ์ด้านกีฬามวยไทยในมิติอื่นๆ หรือกีฬาไทยชนิดอื่นๆ ส่วนกลุ่มการสอนภาษารัสเซีย ควรส่งเสริมงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาหลักสูตรหรือกระตุนการเรียนรู้ภาษารัสเซียสำหรับนักศึกษาไทย ต่อมาในด้านแหล่งผลิตดุชฎีนิพนธ์และด้านสัญชาติของดุชฎีบัณฑิต ควรขยายองค์ความรู้ด้านไทยศึกษา พร้อมทั้งกระจายการเรียนรู้ด้านไทยศึกษาไปยังพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทย รวมทั้งไม่ควรจำกัดงานวิจัยด้านไทยศึกษาเฉพาะการศึกษาภายใต้คณะตะวันออกและแอฟริกาศึกษา

4) ผลการศึกษาศึกษาทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในประเทศไทย พบว่า แรงจูงใจภายใน มาจากความสนใจด้านไทยศึกษาของดุชฎีบัณฑิตเอง ขณะที่แรงจูงใจภายนอกมาจากงานวิจัยด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยยังมีปริมาณน้อย จึงมีส่วนให้อาจารย์ที่ปรึกษาผลักดันให้ดุชฎีบัณฑิตไทยเลือกทำวิจัยด้านไทยศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งนอกเหนือจากงานวิจัยด้านไทยศึกษาที่มีปริมาณน้อยแล้ว ยังพบว่าขาดแคลนงานวิจัยในบาง

สาขาวิชาของมนุษยศาสตร์ รวมทั้งงานวิจัยยังมีทิศทางไม่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนมาเป็นผู้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีมากขึ้น ดังนั้นทิศทางการพัฒนาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย นอกจากจะต้องนำจุดบกพร่องดังกล่าว มาผลักดันในการพัฒนางานวิจัยด้านไทยศึกษาแล้ว ควรขยายความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและรัสเซียให้มากขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรส่งเสริมงานวิจัยด้านไทยศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้มากขึ้น และไม่ควรจำกัดงานวิจัยเฉพาะการศึกษาภายใต้คณะตะวันออกและแอฟริกาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย

2. ควรผลักดันงานวิจัยด้านไทยศึกษาให้เกิดความหลากหลายในสาขามนุษยศาสตร์ ซึ่งสามารถอาศัยความร่วมมือจากการแลกเปลี่ยนทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและรัสเซีย

3. ควรปรับมุมมองงานวิจัยในสาขาวิชาต่างๆ ของมนุษยศาสตร์ ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน ที่เปลี่ยนมาเป็นผู้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งถัดไป

1. ควรมีการศึกษาองค์ความรู้ในสาขาอื่นๆ นอกเหนือจากสาขามนุษยศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศรัสเซีย เช่น สาขาสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2. ควรขยายการสำรวจงานวิจัยด้านไทยศึกษา ทั้งในระดับมหัพภาค ดุษฎีบัณฑิต และงานวิจัยหลังปริญญาเอกเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง/References

- จรัสศรี จิรภาส. (2562). ศึกษาไทยและไทยศึกษาในประเทศจีน. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 38(1), 94-118.
- นัตริพิชญ์ นาดสุภา และคณะ. (2541). *สถานภาพไทยศึกษา: สำนวณเชิงวิพากษ์*. สืบค้นจาก http://elibrary.trf.or.th/project_content.asp?PJID=PDG3810013
- โชติศิริชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2553). ความเป็นมาของศูนย์รัสเซียศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *วารสารรัสเซียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 1(1-2), 1-24.
- ไพจิตร สดวกการ. (2539). ผลการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- รมย์ ภิรมนตรี. (2546). จากภาษารัสเซียถึงรัสเซียศึกษา: ความเป็นมาและความจำเป็น. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 3(2), 66-84.
- วิไลวรรณ รุ่งเรืองรัตน์. (2542). *สถานภาพทางการศึกษาสื่อมวลชนไทยโดยนักวิจัยชาวต่างประเทศ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สถานทูตสหพันธรัฐรัสเซียประจำราชอาณาจักรไทย. (2562). *ความร่วมมือในขอบเขตของการศึกษา*. สืบค้นจาก <http://thailand.mid.ru/th/rus-thai-relations/edu-th>
- สถานทูตสหพันธรัฐรัสเซียประจำราชอาณาจักรไทย. (2562). *วีซ่า*. สืบค้นจาก <http://thailand.mid.ru/th/consular-section/visa-th>
- สุจิตรา แสงวรรณธีระ และกนิษฐา ชิตช่วง. (2559). ความสัมพันธ์ไทย-รัสเซีย: ศึกษาในประเทศไทยที่ไปศึกษาในสหภาพโซเวียต. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 10(19), 16-24.
- สุทธานันท์ ชุนแจ่ม, โสภิต แสงอ่อน, และทัศน ทวีคุณ. (2554). การสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้าในประเทศไทย. *รามาชิปตีพยาบาลสาร*, 17(3), 412-429.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2560). ไทยศึกษากับการศึกษาคนไทและเพื่อนบ้าน. *วารสารสังคมศาสตร์*, 29(1), 229-252.
- Bodner, G. M. (1986). Constructivism: A Theory of Knowledge. *Journal of Chemical Education*, 63, 873-877.
- Nakamori, Y., Wierzbicki, AP., & Zhu, ZC. (2011). A theory of knowledge construction systems, *Systems Research and Behavioral Science*, 28, 15-39.

The Russian State Library (RSL). (2019). *About the RSL*. Retrieved from <https://www.rsl.ru/en>